

# Em dic Joan i crec que soc dolent

Agnès Brossa

**Eumo Editorial**

© 2017, Agnès Brossa  
© d'aquesta edició:  
Eumo Editorial. C. de Perot Rocaguinarda, 17. 08500 Vic  
www.eumoeditorial.com - eumoeditorial@eumoeditorial.com  
—Eumo és l'editorial de la UVic-UCC—

Primera edició: octubre de 2017

Disseny de la coberta: Control Z - Comunicació  
Imatge de la coberta: © iStock nadia\_bormotova  
Maquetació: ebc, serveis editorials / Grafime

Imprès a Romanyà Valls

Dipòsit legal: B 23346-2017  
ISBN: 978-84-9766-610-7

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, [www.cedro.org](http://www.cedro.org)) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra ([www.conlicencia.com](http://www.conlicencia.com); 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

## ÍNDEX

<b>Els meus fills em cauen bé .....</b>	<b>9</b>
<b>Em dic Joan i crec que soc dolent.....</b>	<b>13</b>
<b>L'Alèxia... petita sergenta d'artilleria.....</b>	<b>29</b>
<b>En Miquel ho vol tot de color vermell.....</b>	<b>45</b>
<b>En Frederic, tot un negociant.....</b>	<b>59</b>
<b>A l'Olívia se li ha mort el pare .....</b>	<b>75</b>
<b>La Laura llegeix malament .....</b>	<b>89</b>
<b>En Marc, al llit dels papes.....</b>	<b>105</b>
<b>L'Anna només menja aliments triturats .....</b>	<b>119</b>
<b>Em dic Roc i em diuen que soc massa poruc .....</b>	<b>129</b>
<b>La Mar sempre vol la mama .....</b>	<b>145</b>
<b>Provem d'entendre'ls, només així els podrem ajudar</b>	<b>161</b>
<b>Bibliografia.....</b>	<b>163</b>

## EM DIC JOAN I CREC QUE SOC DOLENT

Em dic Joan, tinc set anys, ja vaig a l'escola dels grans i faig primer. La meva mestra es diu Rosa i sempre em renya. No sé per què em renya; bé, sí que ho sé. Jo em vull portar bé, però no m'hi porto perquè... No sé per què, però m'aixeco de la cadira, parlo amb els altres nens, els molesto, no faig la feina i m'han de renyar sempre. A mi i a un altre nen de la classe que també es porta malament sempre. Bé, ell encara es porta pitjor, perquè insulta i pega. Jo no, això no ho faig; bé, a vegades sí.

Els pares em diuen que soc dolent perquè em porto malament i perquè no m'estic quiet, i a vegades també m'ho diu la iaia, quan em ve a buscar i no li faig cas. Sempre em diuen: «Vols parar, Joan?». I a vegades s'enfaden perquè no els faig cas; perquè em diuen que faci una cosa, no la faig i em renyen. No sé per què no la faig! Al matí penso que em portaré molt bé i ho prometo a la mare, però després no m'hi porto. Bé, algun dia sí, i llavors em feliciten. La meva germana sí que es porta bé! A mi em diuen: «Veus? La teva germana és més petita i es porta més bé que tu». I és veritat, perquè jo no faig cas.

Crec que sí, que soc dolent.

**En Joan és molt mogut.** Molt. De sempre. Els pares diuen que de petit, de molt petit, ja li costava adormir-se, es movia

molt al lletet de baranes i es mostrava incansable. Quan va començar a gatejar, molt d'hora, anava d'un lloc a l'altre i ho tocava tot. Era esgotador. I quan va començar a caminar, els pares estaven desesperats. No li podien treure l'ull de sobre ni mantenir-lo entretingut una estoneta. Els avis es queixaven si l'havien de cuidar molta estona, perquè no parava! I de seguida van decidir dur-lo a l'escola bressol, així almenys la família descansava, però el problema no es va solucionar. Ben aviat la mestra els va dir que en Joan era inquiet, mogut, que li costava estar tranquil o jugar, que pegava als nens quan s'enfadava, que quan volia una cosa no tenia paciència i la volia immediatament. L'havien de renyar sovint i tenir-lo molt a la vora perquè no s'aixequés, anés d'un lloc a l'altre i fes el que volgués.

Als tres anys en Joan va començar a l'escola, i aquí el problema es va fer més evident. La tutora l'havia d'avisar sovint perquè no escoltava, anava a la seva, desconnectava i no estava quiet quan feien la rotllana per parlar de les coses que es treballaven a l'aula; això si no l'havia de renyar perquè havia pegat a algun company. Els altres nens i nenes de la classe es queixaven que en Joan els empipava, no els deixava escoltar, els estirava els cabells, els prenia els llapis... La mestra l'havia de fer seure al seu costat i li havia d'anar recordant que havia d'estar assegut i escoltar el que deien els altres nens i nenes de la classe, però costava molt que mantingués l'atenció i s'estigués quiet.

Al llarg dels primers cursos, en Joan ha sentit sovint com li deien: «Vols parar atenció?», «Molt malament!» i «A veure quan aconseguixes portar-te bé, perquè em tens ben tipa!».

Així, ha anat aprenent que no fa res bé, que sempre acaba espifant-la i que és dolent.

A casa, els pares se senten molt mals pares, i a vegades han hagut de sentir a dir que el seu fill és un mal educat. Saben que han de posar límits a en Joan, ensenyar-li a vestir-se sol, fer-li recollir les joguines, menjar bé i estar-se quiet a taula..., però sovint els resulta esgotador i reconeixen que cedeixen perquè els és impossible aconseguir-ho. En Joan passa d'una activitat a l'altra sense adonar-se'n: li diuen que es renti les dents i al cap de trenta segons està jugant amb un botó que ha vist a terra, que li deu haver caigut de la bata de l'escola, de manera que ha deixat el raspall de dents tirat per terra i la pasta vessant-se pel parquet.

I això ho fa amb tot. Amb el menjar, per exemple. Així, pot trigar hores a beure's un got de llet si no se li està a sobre, perquè tot el distreu: l'imant de la nevera, una mosca que vola, un fil dels pantalons... Quan els pares li diuen, desesperats i amb to de veu alt: «Joan, va! La llet!»; ell, tranquil·lament, pot respondre: «Aquest imant groc el va portar el tiet d'Alaska, oi? On és Alaska?». Això si no ha caigut el got per un cop de colze desafortunat i s'ha vessat tota la llet.

Molt sovint la paciència dels pares d'en Joan s'esgota, i llavors el criden, el renyen, s'hi enfaden, li recriminen que no es porta bé... A vegades, si estan molt cansats i nerviosos, l'amenacen i el castiguen. Pensen que això no pot ser i acaben fent el que hauria de fer ell o prometent-li recompenses si ho fa tot sol, però ell no sempre se'n surt.

Ara que en Joan ja té set anys, ha après, i ho sap molt bé, que ell no fa les coses bé, que es porta malament a tot arreu, i que sempre l'han de renyar o castigar. Ell també està

desesperat, perquè no sap per què li passa això ni per què és tan dolent.

\* \* \*

**Quan els pares d'en Joan consulten la psicòloga**, perquè ja no saben què més fer i a l'escola els ho han recomanat, aquesta els explica el perfil del seu fill pel que fa al funcionament cerebral. Els explica que l'autocontrol, la inhibició dels impulsos més primaris (respostes sense pensar, instintives...), el control de la conducta, de les emocions, de l'atenció i de la concentració, és una funció cerebral que es va desenvolupant al llarg de la infància i l'adolescència, i que aquest desenvolupament culmina entre els vint-i-un i els trenta anys. Cadascú té un ritme de desenvolupament diferent, igual com passa amb el desenvolupament del llenguatge o del moviment. Aquesta funció té el lloc de control a la zona del cervell que anomenem **escorça prefrontal**, que s'encarrega de **posar seny** a la conducta més instintiva i immediata, a allò que fem sense pensar. I aquest seny, aquest pensament de l'escorça prefrontal, diu a aquesta resposta més primitiva, immediata i reactiva que s'ha d'aturar, perquè podríem tenir un perjudici, i que hem d'actuar d'una altra manera: escoltar la mestra en lloc d'aixecar-nos a mirar els contes de la prestatgeria que acabem de veure, deixar el botó que hem trobat i rentar-nos les dents, deixar de pensar en l'imant del tiet d'Alaska i beure'ns la llet, recollir les joguines si ja ens han avisat més d'una vegada, etcètera.

Però perquè aquest pensament **freni la conducta** més primitiva i instintiva, les respostes més immediates al que passa

al voltant, l'escorça prefrontal ha d'haver madurat i ha de fer la seva funció. I això es produeix en moments diferents i a un ritme diferent en cada nen, probablement un ritme similar al que van tenir els seus pares.

Així doncs, **la capacitat d'autocontrol** i, per tant, d'inhibir la resposta primària i dirigir la conducta també és una funció madurativa com el llenguatge o el moviment. Cada nen la va adquirint a mesura que el seu cervell es desenvolupa.

També els explica que hi ha temperaments diferents en cada un de nosaltres. Hi ha nens més tranquils i n'hi ha de més inquiets.

A més, associat a les funcions de l'escorça prefrontal, hi ha el que en diem la **memòria immediata**, és a dir, la capacitat per recordar allò que ens acaben de dir que hem de fer. En nens com en Joan, aquesta memòria sol ser més curta o breu, és a dir, els costa més retenir la informació que els acabem de donar per aquesta immaduresa neurològica que explicàvem. Si hi sumem que tenen **dificultat per centrar l'atenció i dirigir la conducta a allò que cal**, perquè sempre la dirigeixen a allò que els crida l'atenció o a allò de què estan pendents, és difícil que ens escoltin, i si ho fan, oblidaran aviat el que els hem dit, tret que els interessi molt o els hagi emocionat molt.

Conèixer això és molt important per entendre que, de la mateixa manera que no renyaríem un nen o una nena perquè no ha après a caminar als dotze mesos, no parla clar als dos anys, no sap anar en bicicleta als quatre anys o perquè el seu dibuix és immadur als sis anys, tampoc no podem renyar-los perquè no puguin estar-se tan tranquils com altres nens de la mateixa edat, o perquè es distreguin amb tot, o perquè no

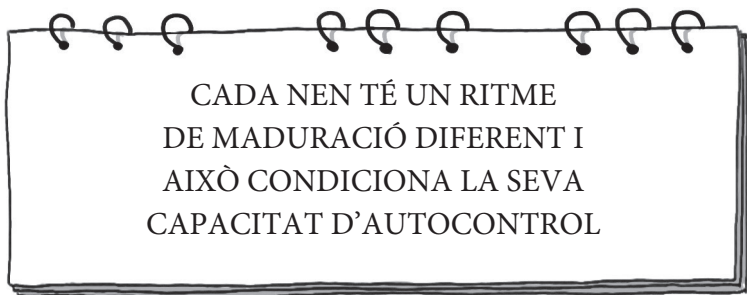


acabin la tasca que els hem encomanat. Cada nen i cada nena necessiten el seu ritme de maduració.

Ara bé, ens hem d'assegurar que realment no poden fer el que els demanem, i no que no volen.

Aquesta és la qüestió: **no poden o no volen?** Això ho poden respondre cada pare i cada mare. Si és una cosa que ha passat sempre, probablement el nen no pot; si només passa a vegades, potser és que aquell dia ha fet el ronso.

Amb la seva dificultat, en Joan, que no pot de veritat, no ha pogut desenvolupar una bona **autoestima** ni una bona **autoimatge**. Sap que es porta molt malament, de manera habitual i a tot arreu, i això li fa pensar que ell realment és dolent. Com que s'ha acostumat que ell és així, s'hi resigna, i ja no s'esforça a intentar portar-se bé. Sap que no ho aconseguirà, perquè mai no ho aconseguix, i s'ha acostumat que el renyin, que el castiguin, que el cridin o que li diguin coses lletges, perquè ell s'ho mereix per dolent. Per sort, també sap que tant pares com mestres l'estimen, malgrat tot; el que no entén és per què.



\* \* \*

**I la psicòloga dona als pares les pautes** que poden ajudar en Joan a millorar la conducta i l'autoestima i a tenir més ganes de fer bé les coses.

El més important és que sàpiga que és un bon nen, magnífic, rialler, tot cor i llest, i que és el millor nen per nosaltres.

Amb nens i nenes com en Joan, que són impulsius, que actuen sense pensar, que obliden de seguida el que els hem dit que facin, que es distreuen amb facilitat i als quals costa mantenir uns hàbits, el primer que hem de fer per ajudar-los **és acceptar-los tal com són i acceptar el seu ritme de desenvolupament.**

En segon lloc, **hem de comprendre com funcionen, tenir en compte que els costa frenar el seu impuls**, inhibir-se, i també recordar el que els acabem de dir, perquè una altra idea se'ls pot haver posat al cap. Per això, els és difícil centrar l'atenció en el que han de fer i seguir els hàbits del dia a dia, perquè es van deixant endur pel primer que els crida l'atenció.

Tenint present això, és més fàcil que ens escoltin i obeeixin, i aconseguixin tenir èxit en el dia a dia (i que nosaltres no ens sentim frustrats) si:



#### HI ESTABLIM CONTACTE FÍSIC QUAN ELS PARLEM

Els podem acariciar els cabells o la cara, tocar el braç, agafar la mà o fer qualsevol gest que físicament els faci adonar que estem parlant amb ells.



#### ELS MIREM ALS ULLS

Quan ens miren, ens hem d'assegurar que realment ens escolten. Amb aquests nens no funciona el «comanda-

ment a distància», és a dir, donar-los les ordres des de lluny, perquè probablement no ens escoltaran ni pararan atenció al que els diem tret que cridem molt, amb la qual cosa els farem augmentar el nivell d'ansietat i farem que s'activin per por o per emoció negativa. Així no millorem ni la seva autoestima ni la seva motivació per fer-ho bé.



#### ELS DIEM ALGUNA COSA BONICA ABANS DE DONAR-LOS UNA ORDRE

Si evitem donar l'ordre directa i en canvi els diem alguna cosa que els faci sentir orgullosos, probablement posaran més atenció en el que els encomanem: «Joan, estic molt contenta de com t'està quedant el dibuix que fas, però ara és hora que et banyis i vagis a sopar; recull els llapis?».



#### ELS DONEM LES ORDRES D'UNA EN UNA

Si, per exemple, diem: «Recull-ho tot i canvia't, que has de banyar-te i sopar! Va, corre, Joan, que és tard!», probablement en Joan continuarà amb el seu dibuix i pensarà en altres coses. Però si ens hi acostem, el mirem als ulls, li toquem l'espatlla, li diem que el dibuix és bonic i li donem només una ordre: «Joan, recollim els llapis?»; probablement en Joan contestarà dient: «És que estic dibuixant un dinosaure», però ja serà conscient del que li demanem. Li podrem dir de guardar el dibuix per a un altre dia i acompanyar-lo mentre recull. Després continuarem amb les altres ordres: «Ara despulla't», «Ara porta la roba bruta al safareig, que estaré molt contenta», etcètera.



### ELS FEM UN ACOMPANYAMENT FÍSIC

Quan donem una ordre, serà més fàcil que tinguem èxit si acompanyem el nen o la nena i ens assegurem que la compleixen. Després els podem felicitar i així millorarem la confiança en ells mateixos i els ajudarem a adquirir els hàbits a poc a poc. Moltes vegades, donar una ordre i no fer-ne el seguiment és el que condueix a l'incompliment.



### ELS FELICITEM QUAN FAN LES COSES BÉ

És molt important millorar l'autoestima dels nens com en Joan. Felicitar-los serveix per fer que estiguin contents d'ells mateixos, perquè van aconseguint fer el que se n'espera. Arribarà un moment en què ja no voldran defraudar els pares o els mestres, perquè els sabrà greu i perquè sabran que són bons per als seus pares i mestres. Ja no estaran acostumats que els renyin, i això els ajudarà a voler fer les coses bé.



### NO ELS COMPAREM AMB ALTRES NENS

Cada nen i cada nena són diferents, amb la seva manera de fer i amb coses bones i d'altres que cal millorar, i ningú no es mereix sentir-se per sota d'una altra persona. Comparar-los amb un altre nen no els ajuda a confiar en si mateixos ni els motiva per millorar dia a dia segons les seves possibilitats, sinó que els fa sentir inferiors i voler tirar la tovallola, una actitud que els perjudicaria molt al llarg de la vida.